

Kirjeitä työministerille

Pyöreän pöydän keskustelu
13.1.2021 Zoom-seminaari

Työttömien
Keskusjärjestö

[KUKA
KUUNTELEE
KÖYHÄÄ?]

KIRKKOHALLITUS⁺

Kirjeitä työministerille
Pyöreän pöydän keskustelu
13.1.2021

Kooste tilaisuuden materiaaleista

Kirjeitä työministerille – pyöreän pöydän keskustelu

Aika: 13.1.2021 klo 9.30–15.00, yleisölle yhteinen osuus klo 13.00 alkaen, ZOOM-seminaari
Järjestäjät: Työttömien Keskusjärjestö, Kirkkohallitus ja Kuka Kuuntelee Köyhää -verkosto.

Ohjelma: (lähi/etä tapahtuma, yleisöosuus ZOOM-alustalla)

09:30 **Aamukahvit**

10:00 **Järjestäytyminen:** puheenjohtaja, Jukka Haapakoski

10:15 **Pienryhmiin kokoontuminen**

Mukana kokemusasiantuntijat, ELY- ja TE-toimiston edustajat, ministeriön edustaja, Työttömien Keskusjärjestö, Kuka kuuntelee köyhää verkosto sekä Kirkkohallitus-diakoniatyö.

Pienryhmien teemat

Ryhmä 1. Karenssit ja sanktiot

Ryhmä 2. Ikääntynyt työnhakija työmarkkinoilla

Ryhmä 3. Pätkätyöläisyys ja köyhyys

Ryhmä 4. Ulkomaalaistaustaisen työmahdollisuudet: esteenä virkaruotsi

Ryhmä 5. Järjestöt työelämän muutosten murroksessa

Pienryhmissä keskustellaan omakohtaisesti ja yleisellä yhdistystasolla työllisyyspalveluista. Esitetään ongelmia ja haetaan ratkaisuja, kehittämisehdotuksia ja yhteisiä näkökulmia.

11:15 **Tauko**

11:30 **Yhteinen palautekeskustelu:** Puretaan ja kirjataan yleisesti pienryhmätyöskentelyn tuloksia

12:00 **Ruokailu**

ZOOMissa alkava yhteinen osuus tapahtumaan ilmoittautuneille!

13:00 **Pyöreän pöydän keskustelu Työministeri Tuula Haataisen kanssa**

Työministerin tervehdys ja pyöreän pöydän keskustelu, jossa pienryhmät esittelevät työskentelyn tuloksia.

14:00 **Yhteenvetopuheenvuorot:** Aikaa yhteiselle pohdinnalle keskustelusta sekä mahdollisista jatkotoimenpiteistä.

15:00 **Päätöskahvit**

Kirjeitä työministerille - kooste työttömien kokemuksista

Työttömien yhdistysten lähettämät kirjeet

Kokemuksia TE-keskuksesta ja parannusehdotuksia Helsingin työkanava HeTyn kooste

”KIRJEITÄ TYÖMINISTERILLE” – KERRO KOKEMUKSISTASI PÄÄTTÄJILLE!

Oman kokemukseni mukaan TE-keskus rankaisee vähäisemmästäkin aktiivisuudesta ja oma-aloitteisuudesta. Järkevämpää olisi kannustaa työttömiä kaikenlaiseen aktiivisuuteen, koska sillä on työllistävä vaikutus. Oli sitten kyseessä osa-aikatyö, vapaaehtoistyö, työkokeilu, yritystoiminta, opiskelu. Pienmuotoisesta yritys- tai freelance-toiminnasta ei saisi menettää työttömyyskorvausta, eikä olla sen uhkaa.

TE-keskuksella tulisi olla yhtenäiset, ylöskirjatut käytännöt esim. yrittäjyyteen liittyen. Nyt kaikki epävarmaa, riippuu virkailijasta.

TE-keskuksen kirjallinen viestintä on usein tylyä ja uhkaavaa. Sitä voisi muuttaa myönteisesti kannustavaksi, ystävällisemmäksi ja kohteliaammaksi.

Turha työttömien kyykytys pois. Esim. työtön on joutunut päivystämään TE-keskuksen puhelinsoittoa viikon ajan. (En tiedä, onko käytäntö vielä voimassa?) Jos kahteen soittoon ei ole vastannut, niin työttömyyskorvaus on katkaistu. Tämä tarkoittaa käytännössä, että työtön joutuu ottamaan puhelimen suihkuun, sosiaaliin tilanteisiin, kauppaan, harrastuksiin viikon ajan. Aivan järjetön käytäntö. Voisi sopia puhelinkontakteihin selkeämmät rajatut ajat. Esim. yksi päivä, jos ei tarkempaa voi sopia, eikä pitäisi rangaista vastaamattomuudesta heti.

Kokemuksia työttömien yhdistyksistä:

Olen ollut HeTyn toiminnassa mukana 3,5 vuotta. Tulin ensin mukaan harrastusryhmään oltuani työttömänä joitain kuukausia. Minulla ei sillä hetkellä ollut varaa Työväenopiston kursseihin ja HeTyn ryhmätoiminta oli maksutonta. Sen jälkeen pääsin HeTyn työkokeiluun ja IT-kursseille kehittämään ammatillisia valmiuksiani. Sain palkkatukipaikan, jossa olen saanut luotua itselleni uuden ammatillisen identiteetin ja hyvät työllistymisnäkymät tulevaisuudessa, kiitos yhdistyksen.

HeTy on minun pelastusrengas

Löysin Helsingin Työkanavaan noin vuosi sitten ollessani TE-palvelun kautta Amiedun uravalmennuskurssilla. Kävin tutustumassa HeTyn ennen joulua ja paikan päällä minulle tuli tunne, että nyt avasin oven paikkaan, joka on minua varten.

Heti tammikuussa 2020 sovimme uravalmentajan kanssa, että tutustun HeTyn toimintaan tammi–helmikuussa 2–3 päivänä viikossa. Liityin HeTyn jäseneksi ja osallistuin muutamiin ryhmiin sekä kävin lounaalla. Talven edetessä minulle suositeltiin työkokeilua, jonka sitten

aloitin 1.3.2020. Korona hieman sotki suunnitelmia, mutta myöhemmin kevään aikana pääsin jatkamaan työkokeilua.

HeTy on ollut minulle pelastusrenkas ja toivon tuoja. Olen saanut työkokeilun aikana kokeilla ja tehdä työtehtäviä, jotka ovat aidosti kiinnostaneet minua. Työtehtävien lisäksi olen löytänyt HeTyn ryhmätoimintojen kannustavassa ilmapiirissä pitkään kadoksissa olleen luovuuden niin kirjoittamiseen kuin taiteen tekemiseen esim. Sulkakynät kirjoittamisryhmässä ja Kädentaidot taideryhmässä. Olen kirjoittanut HeTyn blogia ja osallistunut Sulkasatoa kirjoitus tapahtumaan, joka järjestettiin HeTyssä lokakuussa.

Helsingin Työkanavan kaltaisten kolmannen sektorin toimijoilla on todella tärkeä merkitys ja vaikutus työttömien syrjäytymisen torjumiseen ja ohjaamiseen takaisin työelämään.

Yhdistyksen kautta vertaistukea

Olen saanut erittäin huonoa ja epäasiallista kohtelua TE-palveluista. Asiantuntija vaihtuu liian usein ja kun asiantuntija vaihtuu, saattaa asioiden hoitaminen unohtua.

Asiantuntijan tietomäärä, esimerkiksi työkokeilusta, tuntuu ajoittain olevan huonompi kuin asiakkaan. Minusta ei ole asiallista vastata kysymykseen palkkatuesta: ”Katso netistä”. Tai ilmoittaa työkokeilijalle, että tästä ei ole sinulle mitään hyötyä. Aktiivinen ei saa olla, ehdotukset pitää tulla TE-toimistolta päin.

Minulle on tarjottu näiden vuosien aikana kaksi kertaa työvalmennuskoulutusta. Kumpaankin on pitänyt pääsyä pyytää monta kertaa.

Alkuun soittelivat kolmen kuukauden välein, nykyään ei kuulu mitään.

Pitäisi olla enemmän asiakaslähtöistä asennetta ja palvelua ja joustoa, että yksilöllisyyttä asioiden hoidossa. En usko, että tällä hetkellä kaavailut henkilöstön lisäämisestä auttaa tilannetta, jos laatu ei parane.

Vähemmän byrokratiaa kuin nyt.

Olen ollut työttömänä yli 10 vuotta muutamaa palkkatukijaksoa lukuun ottamatta. Työkokeilussa olen ollut muutaman kerran.

Onhan se vaikuttanut elämään kaikin tavoin. Alkuaikojen työnhakuyritysten jälkeen alkoi turhautumisen kausi, jolloin mikään ei edes huvittanut. Lopulta päädyin HeTyyn työkokeiluun ja siellä pääsin ICT-kursseille päivittämään taitojani. Ja jatkossa palkkatuella töihin.

HeTyn ryhmissä tuli kokeiltua uusia asioita ja samalla sain uusia ystäviä ja sosiaalinen elämä muuttui jälleen parempaan. Oli mukava huomata, että ei ollut omien ongelmiansa kanssa yksin, vaan sai vertaistukea muilta työttömiltä.

Olen HeTyn jäsen ja minua pyydettiin HeTyn hallitukseen. Olen yrittänyt toimia aktiivisesti yhdistyksen toiminnassa.

”Kirjeitä työministerille” – kooste Kurikan Työnhakijat ry

Kokemukset TE-palveluista ovat sekä positiivisia että negatiivisia.

Positiiviset: on annettu apua ja neuvoja, kuunneltu asiakasta ja hänen toiveitaan, ei kiirehditty eikä pakotettu asioiden suhteen.

Negatiiviset: ei ole arvostettu ihmisenä eikä kuunneltu asiakkaan toiveita, mennyt verkkopalveluksi (kaikilla ei ole nettiä käytössä) eikä tapaamiset tapahdu enää kasvotusten kuten ennen. Työnhakija ei pääse haluamalleen työkokeiluun eikä palkkatuetulle vaikka itse haluaisi.

Mitä apua olet saanut tai jäänyt vaille? Asiakasta ei ole tarpeeksi neuvottu asioissa vaan pitänyt itse ottaa muualta selville. Ei ole annettu selviä vastauksia kysymyksiin. On annettu pakolliset päätökset ja määräaikapäivitykset.

On vääristelyä asiaa, eikä ole kuunneltu sitä mitä asiakas toivoo. Esimerkiksi asiakas on halunnut työkokeiluun paikkaan jossa ollut aiemmin, mutta Te-toimistossa työkokeilu on hylätty (ensin hyväksytty).

On pyytänyt samoihin työtehtäviin, mitä aiemminkin on tehnyt, niin Te-toimisto on ilmoittanut, ettei asiakas jaksakaan tehdä niitä vaikka asiakas omasta mielestään on kykenevä tarjottuun työkokeiluun.

Mitä muuttaisit TE-palvelujen käytännöissä? Asiakkaalla pitäisi olla pääsy palkkatuetun jälkeen uudelleen palkkatuetulle, vaikka kyseessä olisikin sama paikka ja tehtävät missä on suorittanut aiemminkin. Tähän olisi hyvä saada muutos, sillä tällä laillahan työttömyys vähenisi, että palkkatuettu saisi halutessaan jatkaa.

Henkilökohtaisempaa palvelua kasvotusten, nopeampaa asioiden käsittelyä.

Asiakkaan toiveiden kuuntelua, eikä niiden vähättelyä ja antaa mahdollisuus esim. työkokeiluun samassa paikassa. Asiakkaan kunto on voinut huonontua aiemmasta työkokeilusta samassa paikassa ja pitkän työttömyyden jälkeen haluaa kokeilla uudelleen samassa työpisteessä oman vointinsa mukaan jaksamistaan. Myös asiakkaan mielenterveydelliset syyt voivat vaikuttaa siihen, että haluaa jatkaa samassa paikassa, ettei tarvitsisi mennä uuteen ja outoon paikkaan, joka saattaa aiheuttaa ahdistusta uusien kokemusten ja asioiden, henkilöiden tapaamista.

Työttömänä olen kokenut itseni arvottomaksi, huonommaksi, yhteiskunnalle taakaksi.

Työttömän tulojen pienentäminen vaikeuttaa yksinhuoltajan perhettä. Tällä hetkellä olen palkkatuetulla mutta jatkoa ei ole, koska pitäisi ensin jäädä työttömäksi.

Pätkätöiden vuoksi olen ollut useissa kuntoutettavissa terveyden vuoksi, joka tuo vaihtelua päiviin. Antaa aikaa ajatella mitä haluaa tulevaisuudelta ja työllistymisen suhteen.

Teemana Muutos – TeeMu ry, Kangasala

Otimme Työttömien keskusjärjestöltä tulleen toiveen osaksi työllisyyspoliittisen Oksalle Ylimmälle-hankkeen ryhmävalmenustapaamistamme kuluvalle viikolla. Kokoonnuimme koronatilanteen vuoksi etätapaamiseen ja päivän yhtenä teemana oli pienryhmissä keskustella, vaihtaa kokemuksia sekä koota ajatuksia annettuihin kysymyksiin.

Hanketapaamisen osallistui 10 asiakastamme, joista yhdeksän työskentelee määräaikaaisesti yhdistyksen tai siirrettynä toisen työnantajan tarjoamissa tehtävissä ja yksi asiakkaista on yhdistyksessä työkokeilussa.

Hanketyömme tavoitteena on työllistää palkkatuen avulla pitkäaikaistyöttömiä ja alle 30-vuotiaita nuoria. Asiakkuuden aikana keskeinen päämäärä on löytää yhdessä asiakkaan kanssa hänen tilanteeseen sopiva jatkopolku avoimille työmarkkinoille, opiskeluun tai muuhun pidempiaikaiseen ratkaisuun.

Kokemuksia TE-palveluista: Osalla asiakkaista oli positiivisia kokemuksia TE-palveluissa asioinnista ja he kokivat saaneensa hyvää ja asiantuntevaa palvelua (heillä typin asiakkuus). TE-palveluissa asiointi koettiin helpoksi ja riittäväksi. He toivat esille henkilökohtaisen, paikallisen palvelun tärkeyden ja tutun virkailijan kanssa asioinnin, mikä edesauttaa etenkin luottamuksellisen asiakassuhteen syntymistä.

Osa asiakkaista toi esille negatiivisia kokemuksia TE-palveluista. Kiireen tuntu asiointissa on tuonut kokemuksen, ettei työntekijällä ole aikaa kuunnella asiakasta. TE-asiantuntijoiden päätäntävällässä koettiin olevan myös omavaltaisuutta päätöksenteossa, osin karensseja on annettu tai jatkettu ilman asiakkaalle annettuja perusteluja. Kokemusten mukaan oma-asiointiin tulevat tehtävät eivät ole näkyneet ja postitse lähetetyt kirjeet eivät ole välttämättä saapuneet perille.

Osa asiakkaista koki TE-palveluiden lähestymisen vaikeaksi, sillä asiointi on pääpainoisesti verkossa (heillä palvelulinjan mukaan ei ole vastuu TE-asiantuntijaa paikallisissa palveluissa) ja vaatii paljon omatoimisuutta. Asiakkaat toivat myös esille huolen, että on oltava varovainen mitä omissa asiakirjoissaan tuo asiantuntijalle esille, ettei saa vääränlaista palvelua.

Mitä apua olet saanut tai jäänyt vaille? Osa asiakkaista nosti esille, ettei TE-palveluissa oltu huomioitu työnhakijan toivetta tai tilannetta kokonaisvaltaisesti. Esimerkkinä tästä mainittiin terveydentilan huomioimatta jättäminen työhönsoituksia lähetettäessä. Keskusteluissa nousi myös esille, ettei esimerkiksi paikallisesta typo-hanketoiminnasta kerrota/palvelua markkinoida TE-palveluissa.

Mitä muuttaisit TE-palvelujen käytännöissä? TE-palveluiden sähköinen oma-asiointi koettiin järjestelmänä toimimattomaksi ja se kaipaisi nopeasti uudistamista. Esimerkkinä tästä asiakkaan tietoihin tallennettavat työhistoriatiedot, joita ei pääse itse muokkaamaan sekä ylipäänsä omien tietojen sujuva päivittäminen. Henkilökohtaisen palvelun lisääminen ja helppo saavutettavuus.

Työttömyystilanne ja yhdistyksen palvelut Hanketapaamisessa mukana olleet asiakkaamme ovat olleet työttöminä yhteisesti arvioiden 2–6 vuoden väliltä, kaikilla ei välttämättä ole vielä avoimilta työmarkkinoilta kokemusta. Eniten työttömyys on heillä heijastunut ja vaikuttanut taloudelliseen tilanteeseen. Tällä hetkellä huolta tuottaa koronatilanteen vaikutukset työllistymismahdollisuuksiin, onko työtä tarjolla kaikilla ammattialoilla? Asiakkaamme eivät

ole työttömien yhdistyksen jäseniä, mutta keskustelussa otimme näkökulmaksi hankkeen asiakkuuden ja sitä kautta yhdistyksemme toiminnassa mukana olemisen.

Asiakkaat kertoivat hankkeen asiakkuuden ja työskentelyn yhdistyksessä/toisen työnantajan tehtävissä tuovan sisältöä päivään ja mielekästä tekemistä, mutta myös mahdollisuuden sosiaaliseen kanssakäymiseen. Hyväksi koettiin myös mahdollisuus digitaitojen oppimiseen (kuuluu meillä hankkeessa tarjottaviin palveluihin), uusien asioiden oppimisen työtehtävissä (hankkeen aikana osaamista voi kehittää myös liittämällä jaksoon esim. oppisopimuskoulutuksen) sekä uusiin, samassa tilanteessa oleviin ihmisiin tutustumisen. Hankkeeseen osallistumisen kerrottiin avanneen uusia mahdollisuuksia ja olevan kokemuksena helpottava. Keskustelussa tuotiin esille, että hankkeeseen osallistuminen on tukenut omia voimavaroja ja että hankkeen yhteyshenkilöt saa helposti ja nopeasti kiinni, avun kuvattiin olevan aina saatavilla.

Tärkeinä näkökulmina sekä lisäarvoina nostettiin esille sosiaaliset kontaktit, työyhteisöön kuulumisen merkitys sekä hankkeen ryhmävalmennusten yhteisöllinen ja positiivinen ilmapiiri. Yllä olevat vastaukset olen koennut asiakkaiden pienryhmissä kirjaamista vastauksista sekä yhteisestä purkukeskustelusta.

Yhdistyksen näkökulmasta: TE-palveluiden Typo-hankkeiden rahoitus on yhdistystoimijan kannalta haastava, sillä yhdistyksellä tulee olla riittävä puskuripääoma palkanmaksuun, sillä palkkatuet maksetaan takautuvasti, sekä omarahoitusta esimerkiksi työterveyskuluihin ja työntekijöiden palkkakustannuksiin. Hankkeen rahoituksessa asiakasmäärä vaikuttaa hanketyöntekijöiden palkkakustannusten määrittämiseen ja rahoittamiseen, esimerkiksi osaamis- ja koulutusvaatimusten sijaan.

Hankkeen toiminnan tavoitteet ja toiminnalta vaaditut elementit edellyttävät kuitenkin osaavaan henkilöstön rekrytointia ja kasvattaa osaltaan yhdistyksen omarahoitusosuutta. Palkanmaksupuskurin eli omarahoituksen määrä vaikuttaa toki myös hankkeen maksimi asiakasmäärään, samoin se kuinka nopeasti palkkatuen maksatushakemukset kulkevat käsittelyn läpi ja päätyvät maksuun. Yhdistyksen omarahoitusosuuden kattaminen on alati kasvava huoli, nyt kun yleisessä keskustelussa on tullut esille esimerkiksi kuntien toiminta-avustusten päättyminen tai supistaminen. Hankkeen piirissä ei myöskään voi olla elinkeinotoimintaa, joskin toimijoiden alv-velvollisuuksissa on eroja, toiminnan luonteen ollessa saman tyyppistä.

Jyvässeudun työllistämisyhdistys JST ry

Pitkäaikaistyöttömille tulisi taata mahdollisuus suorittaa 3-vuotinen (esimerkiksi yliopistossa kandi) KOKONAINEN korkeakoulututkinto, jossa voisi etänä opiskella kaikista Suomen korkeakouluista moduuleita, joista koostaa oman tutkintonsa (Jyväskylän avoimesta yliopistosta mallia).

Myös opinnäytetyö ohjataan etänä, mutta toteutetaan johonkin oman asuin- tai työalueen organisaatioon (julkinen, yksityinen, kansalaistoimija tai mieluiten niiden yhteenliittymä). Ja siitä maksettaisiin ihan jotain muutakin korvausta rahana, kuin pelkkä Kelan tuki työttömälle työnhakijalle ja joka juoksisi opiskelun ajan.

Työkyvytön työnhakija

Olen ollut yli 8 vuotta työkyvytön työnhakija selkäleikkaukseni jälkeen. Olen elänyt ja elän edelleen Kelan työmarkkinatuella ja toimeentulotuella. Olen 59-vuotias. Minulla on työkyvyttömyyslausunto sekä pari vuotta ammatillista kuntoutusta tuloksetta. Kouluttauduin uuteen ammattiin, mutta sekään ei jäykistetylle selälleni sopinut. Reilun 6 vuoden sairausloman jälkeen työsuhteeni purettiin. Kuitenkaan Ilmarinen ja Kela eivät myönnä minulle sairaseläkettä, eikä Kela edes sairaspäivärahaa. Aktiivimalli koski myös minua, vaikka oli ihan mahdotonta saada työtä.

Olen toistaiseksi voimassa olevalla sairauslomalla selkäortopedin b-lausunnolla sekä nyt myös psykiatrin kirjoittamalla b-lausunnolla vuoden loppuun masennuksen takia, koska en jaksa enää ymmärtää. En voi valehdella työnantajalle olevani täysin terve, kun en kuitenkaan yhtä päivää voi kivutta elää, enkä aina kotihommiakaan tehdä. Halusin tuoda tämän esille myös siksi, kun en varmasti ole ainoa työkyvytön ja kohta jo muutenkin eläkeläinen, joka joutuu työnhakijana roikkumaan, eikä voi itse tilanteelleen mitään.

Toivoisin, että jotain kautta tällainenkin puoli otettaisiin esiin. Olen tästä kansanedustajalle jo kirjoittanut, mutta ketään ei kiinnosta.

Edes oikeusasiamies ei voi eläkeyhtiöille ja Kelalle mitään. Hoitavien lääkäreiden lausunnot kumotaan niissä kerta toisensa jälkeen. Toivon, että joku huomaa tämänkin puolen. Voisi työttömien työnhakijoiden tilastot kaunistua jo pelkästään sillä, että sairaat saisivat eläkkeen.

Pitkäaikaissairas ja harvinaissairas

Olen ollut koko ikäni harvinaissairas ja pitkäaikaissairas, tautia ei voida parantaa, oireita voidaan helpottaa. Ihmiset, jotka pyörii sosiaaliturvan ympärillä kokevat syrjintää työmarkkinoilla. Sairaus on sellainen tekijä, että se lisää syrjintää. Kelan, TE- ja sosiaaliturvan palvelut ovat kuin, että sinulle annetaan pari kenkiä, jotka ovat väärää kokoa.

Kelassa vajaakuntoisten koulutuksessa ollaan 70-luvun tasolla. Kiipula ollut ainoa ratkaisu, eikä mitään jatkokuntoutusta. Kun synnyt sairaaksi, synnyt myös köyhäksi. Sairaus lisää syrjinnän mahdollisuutta. Koulutusratkaisujen tulisi olla joustavia. Kuntoutus maksaa, mutta kortistossa olo maksaa myös. Nykyinen sosiaaliturva on joustamaton. Ylipäätään pitää muuttaa kulttuuria. Se vaatii lainsäädäntöä

Olenainen asia on, kun pätkätöitä ja sosiaaliturvaa yhdistetään, tulee helposti velkaa, kun on katkoja tuloissa. Silloin tulee kyseeseen perintä. Velkaa tulee julkisesta terveydenhuollosta ja terveydenhuoltomaksuista. Kun mietittävänä on, maksatko terveyskeskusmaksun vai ostatko ruokaa. Kelan oma perintöosasto pitää lakkauttaa.

Ihmiset, jotka ovat perintötoimiston asiakkaita vasten tahtoaan, he ovat pätkätyöläisiä tai pitkäaikaissairaita. He eivät pääse nousemaan ilman lainsäädännöllisiä uudistuksia. On järjetöntä, että Kela perii sosiaaliturvaa takaisin. Kun Kela perii takaisin, joudut hakemaan sieltä toimeentulotukea. Sosiaaliturva on pirstaleista, samoin lainsäädäntö. Perusturvassa joudut hakemaan 3 etuutta asumistuki, työttömyysturva, toimeentulotuki.

Parannusehdotuksia: Maksuton perusterveydenhuolto auttaa paljon, terveyskeskusmaksut pois. Tämä auttaa alimmalla oksalla olevia ihmisiä. Perintäfirmat kuriin ja Kelan perintöosasto.

Työttömien
Keskusjärjestö

[KUKA]
[KUUNTELEE]
[KÖYHÄÄ?]

KIRKKOHALLITUS⁺

Kokemusasiantuntijoiden omat tarinat

Ryhmä 1: Karenssit ja sanktiot

Kokemusasiantuntija, 58 v, Vantaa. Pitkä ja monipuolinen työhistoria eri aloilla, useita tutkintoja. Irtisanoutunut vuosi sitten työpaikasta pitkän harkinnan jälkeen olemattoman yrityskulttuurin, huonon työilmapiirin ja johtamisen aiheuttamien pitkäaikaisten työuupumus- ja masennusoireiden takia. Työterveyslääkärin ja psykologin useista lausunnoista huolimatta joutunut 3 kk karenssiin. Ei mm. tiennyt, että työttömyyskassan päätöksestä voi valittaa.

Juttulinkki: TE-palvelujen toimivuudesta työttömän näkökulmasta, 14.12.2020
<https://lehti.tyottomat.fi/te-palvelujen-toimivuudesta-tyottoman-nakokulmasta/>

Karenssit ja sanktiot

Laki Työvoimapolitiittisesti moitittavasta menettelystä (irtisanoutumisesta) on karua luettavaa. Suurin osa lainkohdista on ihmisarvoa alentavia ja yksilön kannalta kohtuuttomia. Mielestäni lakia tulisi muuttaa inhimillisemmäksi.

Olen viime vuosina osallistunut aktiivisesti sosiaalisessa mediassa käytäviin keskusteluihin työpahoinvoinnin ja surkean työilmapiirin vaikutuksista. Kertomukset ovat pöyristyttäviä. Samaan aikaan mielenterveyden häiriöistä johtuvien sairauspoissaolojen kasvu jatkuu jyrkkänä.

Jos et enää jaksa työssäsi, vaan lähdet, on siis yhteiskunnan näkökulmasta tekosi moitittava, vaikka lain mukaan ”mikäli työssä esiintyy työntekijän terveydelle haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua” on se pätevä syy moisesta työyhteisöstä lähtemiselle. On siis ennemmin hyväksyttävää jatkaa päättämätöntä saikuttamista ja kokeilla kauanko pää kestää, kuin ottaa nk. oma elämä haltuun.

On varsin yleinen tilanne, että ihminen on irtisanonut itsensä terveyden pettäessä tai esimerkiksi työpaikkakiusaamisen ja siitä seuranneiden psyykkisten oireiden takia. Edes lääkärin lausunto tilanteesta ja kykenemättömyydestä työtehtävään ei riitä kumoamaan karenssia. ”Kaikki työ on arvokasta” on haitallinen myytti, jos se estää meitä arvioimasta työntöön merkitystä mm. yksilön mielenterveydelle ja jaksamiselle. Ihmistä ei voi eikä saa pakottaa omien arvojen, temperamentin, osaamisen tai elämäntilanteen kanssa ristiriidassa olevaan työhön ilman huonoja seurauksia.

Työttömyysturvalaissa on säädetty joitakin esimerkkejä pätevistä syistä, mutta laki ei ole tyhjentävä. Syyt riippuvat tilanteesta. TE-toimistoille on tietoisesti laissa jätetty harkinnanvaraa -> VAARA, kuka harkitsee ja miten.

Sanktioita satelee myös tahattomista erehdyksistä, kuten työllistymissuunnitelman päivittämisen unohtamisesta (kannattaisi ottaa mallia terveysturvalaissa käytettävistä tekstiviestimuistutuksista), näppäilyvirheistä, sähköisen lomakkeen puutteellisuudesta johtuvista väärään kohtaan kirjauksista, sekä kirjallisen ilmaisun heikkoudesta johtuvista

väärinymmärryksistä. Kasvottoman kohtaamisen puute kurittaa kaikkia, erityisesti digitaidoiltaan heikompia. Ja syyhän on aina työttömässä.

Se, miten TE-palvelujen viranomaistoiminnassa ei esimerkiksi puutteellisten tietojen osalta lähetetä lisäselvityspyyntöä asiakkaalle, eikä päätöksestä myöskään voi valittaa, on yksilön kannalta kohtuutonta, eikä täytä hyvän hallinnon vaatimuksia.

TE-toimisto tutkii työttömyysetuuden saamisen työvoimapolitiittiset edellytykset ja antaa etuuden maksajalle työvoimapolitiittisen lausunnon. Maksaja, eli Kela tai työttömyyskassa, tutkii muut etuuden saamisen edellytykset. Valituksen voi kuitenkin tehdä työttömyyskassan tai Kelan työvoimapolitiittisen lausunnon perusteella antamasta päätöksestä, mutta valituksen käsittelyssä voi mennä useita kuukausia.

Moni tyytyy tiedon tai voimien puutteessa työttömyysetuuden epäävään lausuntoon, ja menettää tulonsa jopa useiksi kuukausiksi. Ihmisiltä ei tulisi edellyttää sitä, että he osaisivat vedota oikeisiin lainkohtiin selvityksessään.

Työnhakija voi valittaa päätöksestä ensin sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan ja sen jälkeen vielä vakuutusosastoille. Valitusprosessiin kuuluu, että Kela tai työttömyyskassa kuulevat TE-toimistoa ennen kuin valituspapereita lähetetään muutoksenhakulautakuntaan. Tässä vaiheessa TE-toimisto voi siis vielä tehdä oikaisun, jos henkilön valitus antaa siihen aiheutta. **Kuka ohjeistaa työtöntä tällaisessa prosessissa?**

Huonojen kokemusten aiheuttama jo valmiiksi niukan toimeentulon epäämisen pelko saa osan palvelun käyttäjistä välttelemään TE-palveluja. Erityisen huolestuttavaksi tilanne on muuttunut niiden ihmisten kohdalla, jotka ovat alkaneet kohtuuttoman sanktion tai lisäselvitysten pelossa vältellä myös sosiaali- ja terveystalvuita (mm. työttömän terveystarkastus).

Kysymykset TE-hallinnolle:

Miten jatkossa järjestetään ja turvataan asiakkaan oikeus tehdä sujuvasti huomautus epäasiallisesta kohtelusta tai ilmaista eriävä mielipide jostakin päätöksestä?

Saako työvoimapolitiittisen päätöksen perusteluineen nähtäväksi pyydetessä?

Miten järjestetään asiakkaalle mahdollisuus käydä epäselviä asioita läpi virkailijan kanssa ajoissa?

Mitä de facto tarvitaan irtisanoutumisen ”pätevän syy” perusteeksi?

Perustuslaki 18 § Oikeus työhön ja elinkeinovapaus. Jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. ---> **velvoitettyö?**
työtarjojen laatu?

KYSYMYS YLI 55-VUOTIAIDEN PALVELUSTA: saammeko ikäryhmäämme vastaavia, mielellään monipuolisen työ- ja elämäkokemuksen omaavia virkailijoita palveluihin? Tämä on psykologisesti tärkeä seikka.

YLEINEN KEHITTÄMISEHDOTUS: ”Työttömyysnyrkki”?

Presidentti Sauli Niinistö kaipasi keväällä koronaepidemian hoitoon jonkinlaista erityistyöryhmää, ”koronanyrkkiä”. Jälkikäteen havaitsee, että pandemian vastaisessa työssä **toimivaa yhdistävää ja hallinnon uria ylittävää toimijaa olisi ehkä sittenkin tarvittu.**

Miltä kuulostaa ”työttömyysnyrkki”?

Uudistuvat työllisyyspalvelut ideoidaan ja suunnitellaan yhdessä loppukäyttäjien edustajien kanssa. Lähes valmiin ratkaisun testaaminen käyttäjillä ei tuota samaa hyötyä. Ottamalla palveluiden oikeat käyttäjät mukaan luodaan **tarveperusteisia** käytäntöjä ja toimintatapoja. Samalla syntyy kustannussäästöjä myös palveluiden tarjoajille. Nyrkki olisi kriisiryhmä, joka kartoittaa ongelmat, hankkii tiedot, kerää julkisen ja yksityisen osaamisen ja esittää sitten maan hallitukselle tilannekuvaa ja ehdottaa toimenpiteitä. Nyrkki olisi koottu eri taustaisista työttömyyteen liittyviin ongelmiin perehtyneistä henkilöistä ja se olisi keskittynyt vain tähän asiaan.

Ryhmä 2: Ikääntynyt työnhakija työmarkkinoilla

Kokemusasiantuntija, 63 vuotta. Työtön 1.3.2020 alkaen.

Työttömyys on avannut silmäni ja opettanut suomalaisesta yhteiskunnasta paljon. Kuusikymmentä täytettyäni olen aika ajoin saanut kuulla ikäsyryiviä kommentteja joko suoraan tai epäsuorasti. Kommentteja olen kuullut niin työelämässä kuin muutoin arjessa. Osa huomautuksista on tahottomia. Ikäsyryintä on syvällä rakenteissa. Työelämässä ei valitettavasti tunneta ikääntymistä, ei tunneta ikääntynyttä ihmistä työntekijänä. Vanhat käsitykset ovat voimissaan. Tietoa ikääntymisestä tarvitaan lisää.

Pahinta ikääntyneen työttömyydessä on hiljaisuus ja näkymättömyys. Tuota voisi kutsua myös välinpitämättömyydeksi. Palautetta ei saa työhakemuksista, haastattelukutsua ei kuulu, TE-hallinto ei soittle, ei keskustele, ei tapaa. Työkokeilusopimukseen kirjataan työkokeilun tavoitteet, silti järjestäjä ja TE-palvelut eivät pyydä palautetta. Olen kommentoinut ikääntyneen työntekijän ja työttömän asioita eri foorumeilla. Tämä on ensimmäinen kerta, kun pääsen näiden asioiden tiimoilta esiin.

Joku sanoi, että nainen muuttuu näkymättömäksi vanhana. Jos mahdollista niin vielä näkymättömämmäksi ikääntyneenä työttömänä. Työtöntä ikään kuin ei oteta vakavasti. Koen todella olevani näkymätön, vaikka koko työttömyysajan olen ollut melko aktiivinen: olen lähettänyt työhakemuksia, olen osallistunut oman osaamisen markkinoinnin sekä verkkokaupan ja yrittäjyyden webinaareihin, olen ollut työkokeilussa, olen kehittänyt ICTaitoja, olen käynyt Yrittäjyysosaamisen syventäminen -kurssin, olen tehnyt määrä- ja osaaikaista työtä. Olen etänä toimivan Aamuvartti-ryhmän (HeTy) vetäjä neljänä aamuna viikossa. Tammikuussa aloitan Etätyön edelläkävijä -valmennuksen.

Jos halutaan, niin ikääntyneen työttömän hyväksi voi tehdä paljon. Esimerkiksi: työttömiä tulisi kohdella yksilönä, heitä tulisi koko maassa kohdella myös yhdenvertaisesti liittyen työttömien terveystarkastukseen ja palveluihin, yli 60-vuotiaiden tulisi päästä työllisyyspalveluiden piiriin heti työttömyyden alusta lukien, samoin palkkatuki tulisi olla 100%, osa-aikatyötä tulisi olla tarjolla, senioreiden työnvälitykseen tulisi panostaa. Ennen kaikkea tarvitaan asennemuutos ikääntyneitä kohtaan sekä työelämässä että yhteiskunnassa. Nurinkurista on se, että keski-ikäinen päällikkö äänestää mattivanhasia ja sauliniinistöjä sekä käy katrihelenojen konsertissa mutta tiimiinsä hän ei halua 60+ ikäistä työntekijää. Ihmiskäsitys on erilainen Suomessa kuin muissa Pohjoismaissa.

Ryhmä 3: Pätkätyöläisyys ja köyhyys

Kokemusasiantuntija, 47, biologi, pätkätyöläinen.

Oulu: Työllistymistäni on vaikeuttanut astma ja homeallergia. Oireita koko 2000-luvun alusta sekä opiskelujenkin aikana. Biologian laitos, jossa opiskelin oli homeessa (myöhemmin 2000-l purettu melkein kokonaan ja rakennettu uudestaan. Minulla on ollut opiskeluaajoista asti hengitysoireita ja vaikeita tulehduksia, pienenä olin atooppikko).

Astma on osin geneettinen, mutta myös eri altistumiset vaikeuttaneet tilannettani. Vaikea löytää töitä, kun homeoireet voi olla jopa 5-10 minuuttia altistumisesta muutaman viikon päällä, kävelykyky menee osin ja pitää olla paikallaan. Vaikein jakso oli 2005-2010 ja taas 2016-2018-2020 jolloin oli useita altistumisia ja mm. kuntoutuskeskus Vervessä Oulussa käydessäni sairastuin aina uudelleen. (Yksikkö oli homeessa ja siihen ei kukaan puuttunut, kunnes yksikkö muuti siitä pois).

Terveyskeskus ja muut eivät ole tukeneet, 2019 lääkäri tokaisi vaan, että ei kirjota mitään kuntoutusta ”kun ei ole varma saanko mitään”.

Olen urheilullinen mutta monta kertaa on pitänyt aloittaa urheilu ja muut harrastukset ihan nollostasta. Olen hiihtänyt, vaeltanut ja harrastanut retkeilyä. Vuosien ajan kuntoutin itse itseni luonnossa. Porokoirani Taika ollut myös ihana tsemppari.

Kun yhteydet eri viranomaisten kautta eivät sujuneet, opin että kun on hiljaa ja omissa oloissaan niin parempi. Työt hoidin aina hyvin kun niitä löytyi. (Jopa tein työt etuajassa valmiiksi yms). Itse soittelin ja etsin töitä. Koskaan annettu tukea työvoimatoimistosta, enkä ole saanut sieltäkään mitään työllistämistukea pidemmiksi ajoiksi, ainoastaan vuonna 2010.

2016 sain hyvän työpaikan, mutta kun se loppui, niin sairastuin taas koska majoitusrakennuksissa oli hometta. He remontoivat tilat sittemmin viime vuonna. Olin pitkään 2016-2019 sairaana. 2018 tuli joku hermostollinen juttu homeista, myös Vervessä (kuntoutuskeskus). Eivät tutkineet, eikä mitään huomiota tehty, vaikka sanoin siitä. Kävelykyky meni vähäksi aikaa. En mennyt terveyskeskukseen, kun kesä oli ja kaikki lomalla.

Samaan aikaan syksyllä kuljin kirkon ruokailuissa ja kävin 2018-2019 useissa ruokajonoissa. Jopa talvipakkasessa -15 saatoinkin kävellä sinne 2019, kun jo tervehtynyt. Ruokaa ei ollut peruspäivärahaa johtuen yms. Viimeksi 2013 oli sellainen työ josta sain vähän palkkaa n 2000e/kk. Kun rahat ja säästöt loppui, käytiin koiran kanssa jonoissa 1-2 krt vko koko syksyn ja talven. Bussikorttiin ei ollut varaa. 15-30km menin pyörällä, jos kauempana oli kirkon aamupala tarjolla.

2020 jostain Luojan lykystä sain uuden työn. Iloa kesti pari viikkoa, kiitos helteiden ja ukkosten, kun oli rankkaa maastotyötä. Sain aivoinfarktin, kuntouduin taas itse. Sain ansiosidonnaisen nyt vähäksi aikaa. Mutta kiusaamisten takia vaihdoin asuinpaikkaa, Nyt 3,5 kk työn jälkeen vuokra 642e ja risat, jonka joudun maksamaan itse, kun Kela ei anna asumistukea aiemman työn takia. Aiemmin asumistuki oli siis 32e, nyt sulii kymppiin asumismenojen nousun takia. Maksan taas kaiken omasta pussista.

Toiveissa työ jossa voisin olla ja rauhallinen asunto vaikka järven rannalta tms. Joku pieni kaupunki koska astmaatikkona alkaa olla vaikea saada töitä, kun korona. Tämä oli nyt väliaikainen ratkaisu, jos asumismenot vielä nousee. Mutta aina pitää olla unelmia.

Kysymyksiäni työministerille:

Miksi kukaan ei ota koppia pitkäaikaissairaista? Itse pystyisin 8h/ päivä työhön, kun saisin pysyvemmän työpaikan esimerkiksi 1-1,5vuodeksi. Kunnat ja muut hyötyvät siitä, kun pitkäaikaistyöttömiä on jonoksi asti. Yksilön etua ei katsota.

Kukaan ei soita esimerkiksi 6 kk työllistämisyksikön aikana eikä sen jälkeen! Onko tämä ihmisoikeuksien mukaista? Esim. Oulussa teetetty vuosien ajan ilmaista työtä työttömillä ja heidän köyhyysloukkunsa syvenee? Oulussa on useita paikkoja joissa tehdään harjoittelun nimissä ilmaista työtä vaikka on korkeakoulutettu!!

Jos työtön ei itse hae apua, kuka vastaa?? Ihmiset pannaan köyhyysloukkuun josta ei ole mitään ulospääsyä, koska ei ole varaa ja voimia kuntouttaa itseä. Suomen valtion pitäisi lakkauttaa orjatyö ja kuntouttaa ihmisiä pidemmällä työsuhteilla jossa he voisivat taas tuntea olevansa ihmisarvon mukaisesti yhteiskunnan jäseniä.

Ryhmä 4: Ulkomaalaistaustaisen työmahdollisuudet: esteenä virkaruotsi

Minut irtisanottiin noin 10 vuotta sitten johdon tehtävistä laman seuraamuksena. Työttömyyteni pitkittyi koska Uudenmaan TE-toimisto ei halua tarjota tarvitsemiani palveluja. Tarvitsen työvoimakoulutusta toiseen kotimaiseen kieleen, jotta voisin hakea minua kiinnostavia julkisen sektorin työtehtäviä. TE-toimiston virheestä toista kotimaista kielitä ei huomioitu 2010 suorittamassani työvoimakoulutuksessa, minkä tuloksena uranvaihto ei ole onnistunut.

Tarvitsemaani työvoimakoulutusta on tarjolla vakiona ainakin Pietarsaareissa ja Vaasassa nimellä ”Svenska på jobbet” tai ”Työelämän ruotsi.” Ongelmana on siis ainoastaan oman kotiseutuni TE-toimiston ikeomat vakiintuneet linjaukset, ei mikään lain asettama rajoite.

Keväällä 2020 sopiva työvoimakoulutus oli tarjolla kotouttamislain puitteissa. Työvoimaneuvojani oli kanssani samaa mieltä, että saisin puuttuvan kielitaidon hankittua tätä kautta ja kannusti minua hakemaan ko. työvoimakoulutukseen.

Valinnasta vastaa TE-toimiston toinen osasto, enkä ole tullut valituksi, vaikka paikkoja olikin.

”Työttömät kokevat oikeaksi velvollisuuden toimia sen eteen, että työllistyisivät, mutta ristiriitana se, että päätösvalta ja resurssit eivät ole heillä, vaan TE-toimistolla.”

(Työttömien näkökulma elinikäiseen oppimiseen, SITRA, 2020, s.66)

Työllisyysuunnitelmassa työnhakija velvoitetaan karenskien uhalla tuloksiin, mutta TE-toimistoa ei velvoiteta juuri mihinkään. Miksipä TE-toimiston henkilöstölle ei lankea valtavia päiväsakkoja silloin kun ei kunnioiteta työnhakijan uravalintaa tai tehdään päätöksiä, joiden takia työttömyys pitkittyy?

Äskeisessä tapauksessa ratkaisu olisi ollut helppo: TE-toimisto olisi jo 10 vuotta sitten myöntänyt, että julkisen sektorin ylempää korkeakoulututkintoa vaativiin työtehtäviin ei voikaan tulla valituksi osaamatta ainakin paperilla ruotsia, sekä järjestänyt heti täydentävää koulutusta.

Näin ei ole kuitenkaan käynyt, eikä TE-toimistoa ole rangaistu siitä, joten työttömyyteni pitkittyy.

TE-toimiston kädet on sidottavia hyväksymään työnhakijan tekemät ratkaisut. Eihän juuri koskaan saisi olla TE-toimiston asia päätellä, kuuluuko työnhakija työvoimakoulutuksen kohderyhmään vai ei. Jos työnhakija kokee tarvitsevansa juuri tätä koulutusta, ei ole virkailijan paikka kyseenalaista sitä, vaan pikemminkin varmistaa, että hänen asiakas tuleekin valituksi koulutukseen.

Yli 10 vuoden kokemuksella joudun toteamaan, että TE-toimiston näkemys ”avuliaasta yksilöidyistä palveluista” taipuu muodossa ”Valitse joku näistä tai karenssi iskee,” mikä ei ole kovin rakentavaa.

Työnhakijan näkökulmasta, asiointi TE-toimistolla on siis pelkkä pakkopuuroa.

Jos tavoitteena olisi varsinaisesti vähentää työttömyyttä, TE-toimisto toimisi työnhakijälähtöisesti eli tarjoaisi vain niitä työllisyyspalveluja, joita työnhakija kertoo tarvitsevansa. Lisäksi TE-toimiston ohjaavasta roolista tulisi luopua, samoin työttömyysturvan karenssista ja sanktioista.

- TE-toimiston ohjausta ei tarvitse kumpikaan työnantaja- tai -tekijäpuolista. Työnhakija itse tietää, mille uralle pyrkii ja mitä siihen tarvitaan. Hän saa asiasta rekrytointitoimistoilta sekä työnantajilta olennaiset palautteet. TE-toimiston ainoa tehtävä saisi olla tukea uravalintaa.
- Karenssit eivät auta ketään, vaan ne aiheuttavatkin työnhakijalle valtavaa harmia, joka vie voimavarat pois työnhausta taloudelliseen selviytymiseen. Lisäksi eivät vaikuta työnantajien rekrytointipäätöksiin, eivätkä työllisyyspalveluiden valikoimaan tai palveluihin pääsemiseen.

Varsinaisena tavoitteena ei itse asiassa tunnu olevan työttömyyden vähentäminen, vaan KELA:n ja työllisyyspalvelujen asiakaskunnan kasvattaminen työttömien kustannuksella. Todistakaa toisin.

Yhteenvedo työryhmien ehdotuksista

Ryhmä 1: Karenssit ja sanktiot

Kokemusasiantuntija kertoo kohtuuttomaksi kokemastaan karensista eli korvauksettomasta määräajasta kun irtisanoutui terveyssyistä työpaikastaan. Aho kertoo myös erilaisin esimerkein epäoikeudenmukaisuuden kokemuksestaan, vaikeudesta saada muutosta päätöksiin, siitä ettei oikeuksista ole selvästi kerrottu, sekä hätiköidyn tuntuista päätöksenteosta ja voimattomuudesta byrokratian edessä. Keskustellaan mm. Ahon kokemuksesta, TE-palveluiden asiantuntijoiden mahdollisuuksista, harkinnanvarasta, päätöksenteosta, valituskäytännöistä ja tulevista lakimuutoksista.

Yhteenvedona todettiin ja ehdotettiin että:

- 1.** Karenssien suhteen lainsäädännössä ollaan menossa oikeaan suuntaan. Esimerkiksi: sanktioita tullaan kohtuullistamaan, oikeusturvaa ainakin osittain parantamaan ja ensimmäistä yhteydenottoa aikaistamaan.
- 2.** Byrokratian vähentämiselle ja käytäntöjen sujuvoittamiselle ja asiakkaan kuulemisen vahvistamiselle on edelleen tarvetta. *Kohtuuttomat aikaviiveet, vajavainen oikeusturva, kirjallisten prosessien vaikeus monelle asiakkaalle, omaan työntekijään yhteyden saamisen viive ja hankaluus.*
- 3.** Tarvitaan koronanyrkkiä mukaillen jonkinlainen työllisyys- tai työttömyysnyrkki, jossa kokemusasiantuntijoita, viranomaisia eri hallinnon tasoilta pohtimassa, kehittämässä ja parantamassa palveluita ja niiden suhdetta etuuksiin eli toimeentuloon sekä laajemminkin työttömyys- ja työllisyyspolitiikkaan.
- 4.** Myös aikuisille tarvittaisiin oma Ohjaamo-malli, jolla on saatu hyviä tuloksia alle 30-vuotiaiden parissa. Tätä ilmeisesti tullaan kokeilemaan Rovaniemen kuntapiirissä.

Esimerkkejä

- Hallintolain edellyttämä lisäselvityspyyntö on lähetettävä poikkeuksetta epäselvissä tilanteissa ja lisäselvityspyyntöön vastaamiseen tulee olla selkeät ohjeet ja yhteystiedot
- Suullista käsittelymahdollisuutta tulee helpottaa ja saattaa asiakkaalle tietäväksi. Se, että ihminen itse kokee, ettei pysty tai osaa kirjallisesti asiaa selvittämään, tulee riittää suullisen käsittelyn mahdollistamiseen
- Työntekijän tulee ottaa yhteyttä viipymättä suoraan asiakkaaseen, mikäli asiakkaan työvoimapoliittisesta päätöksestä on tulossa hylkäävä päätös
- Ajan säästämiseksi, sekä byrokratian vähentämiseksi ja käsittelyn nopeuttamiseksi toivotaan, että työvoimapoliittiseen lausuntoon voisi helpommin, selkeämmin ja ohjeistetusti pyytää uudelleen käsittelyä, mikäli kokee että päätöksen teosta puuttuu olennaisia tietoja. Tämän myötä ei tarvitsisi odottaa viikkojen tai kuukausien valitusprosessia Kelan / Työttömyyskassan päätökseen. Pitkät tulottomat valitusprosessit ajavat ihmisiä taloudelliseen kriisiin, velkaantumaa ja toimeentulotuen varaan.
- Yhteys omaan työntekijään. Tällä hetkellä voi mennä useita päiviä, että oma työntekijä vastaa yhteydenottoopyyntöön. Esimerkiksi uudelleen käsittelyn pyytämässä tai muussa kiireellisessä asiassa omaan työntekijään tulisi saada myös kiireellisesti yhteys samana tai seuraavana arkipäivänä. Tällöin asiakkaan kuuleminen ja siten tapauskohtainen harkinta ja yhdenmukaisuus voisi toteutua.

Ryhmä 2. Ikääntynyt työnhakija työmarkkinoilla

Kokemusasiantuntija: Ikääntynyttä ei tunneta tai oteta huomioon, ikä ei ole sairaus, eikä vie toimintakykyä. Hiljaisuus ympäröi, työtön on näkymätön – ei vastauksia, ei haastattelukutsuja, ei kontakteja, ei palautetta. Eilen töissä, tänään työtön – pitäisi omaksua heti kaikki uusi, työttömyyteen liittyvä tieto säädöksineen yms.

Ehdotuksia:

- Yli 60-vuotiaat työllisyyspalveluiden piiriin heti työttömyyden alkaessa, palkkatuki 100%.
- Osa-aikatyöhön esimerkiksi työkykykoordinaattorin tuella.
- Senioreiden työnvälitys
- Työttömien terveystarkastus – lisää tietoa ja helpompi pääsy tasaveroisesti kunnasta riippumatta.
- Vuoropuhelu työterveyshuollon ja terveystieteiden kanssa työttömyyden alussa.

Käytäntöjä:

- **monet palvelut saatavilla vasta yli 12 kk:n jälkeen**, on liian myöhään, eli ehtii jäädä eläkkeelle, palkkatukioikeus tulisi alkaa heti
- osa-aikatyö esim. asiantuntijatuessa
- TE -tsto voisi aktiivisemmin kertoa palveluista ja asioista työttömälle heti alkuun, kun asia on tuore ja aktiivisuus korkealla. Asioiden itse selvittäminen usein vaikeaa ja työlästä (sekä velvollisuudet että oikeudet)
- tarvitaan **asennemuutosta** ikääntymistä ja ikääntyvää työntekijää kohtaan, vrt. mattivanhasten ja katrihelenoiden suosio. Liittyy syvemmin ja laajemmin käsityksemme ihmisistä.
- 30-vuotiailla ei näytä tätä olevan, olisiko siis ikäyrjintä häviämässä?

Ryhmä 3. Pätkätyöläisyys ja köyhyys

Kokemusasiantuntija, korkeakoulutettu pätkätyöläinen. Työllistymistä on vaikeuttanut astma ja homeallergia.

Kokemusasiantuntijan kysymyksiä työministerille:

- **Miksi kukaan ei ota koppia pitkäaikaissairaista?** Itse pystyisin 8h/ päiv työhön, kun saisin pysyvämmän työpaikan esimerkiksi 1-1,5vuodeksi. Kunnat ja muut hyötyvät siitä, kun pitkäaikaistyöttömiä on jonoksi asti. Yksilön etua ei katsota.
- **Kukaan ei soita esimerkiksi 6 kk työllistämisyksikön aikana eikä sen jälkeen!** Onko tämä ihmisoikeuksien mukaista? Esim. Oulussa teetetty vuosien ajan ilmaista työtä työttömällä ja heidän köyhyysloukkunsa syvenee? Oulussa on useita paikkoja joissa tehdään harjoittelun nimissä ilmaista työtä vaikka on korkeakoulutettu!!
- **Jos työtön ei itse hae apua, kuka vastaa?? Ihmiset pannaan köyhyysloukkuun josta ei ole mitään ulospääsyä, koska ei ole varaa ja voimia kuntouttaa itseä.** Suomen valtion pitäisi lakkauttaa orjatyö ja kuntouttaa ihmisiä pidemmällä työsuhteilla jossa he voisivat taas tuntea olevansa ihmisarvon mukaisesti yhteiskunnan jäseniä.

Pienryhmän ehdotuksia:

1. Työkyvyn ylläpitäminen ja siihen liittyvät palvelut tulisi olla paremmin hallinnoitu ja yhden hallinnon alla, riittävästi resursseja. Sekä virkamiehet, että työnhakijat ovat paineen alla, kun ovat ns. väärässä paikassa
2. Siiloutumisen purkaminen siten että palvelut palvelevat paremmin yksilöä, tarvitaan yhteistyötä myös tiedon siirron alueella, koska nykyisillään eri ohjelmistot ja oikeudet päästä yksilöstä kirjatun tiedon piiriin rajoittavat auttamista.
3. Yksilön motivointi on tärkeää, vaatii taloudellista tukea niin, että köyhyys ei estämään työllisyyden rakentamista, tällä hetkellä tukiviidakko on suuri (terveydenhuolto ilmaiseksi, kelan perinnän lakkauttaminen, perintätoimistot kuriin)

Näillä päästäisiin jo pitkälle monesta näkökulmasta /TE-edustajat

- Pohjoismainen työllisyysmalli -> lisää resursseja yksilölliseen palveluun ja tuki- sekä motiivointikeskusteluihin
- Vaikuttavampien ja räätälöidympien ostopalveluiden kehittäminen
- Työkyvyn arviointiin ja tukemiseen riittävästi resursseja
- Tiedonsaanti ja yhteinen työskentely joustavasti eri hallinnonalojen ja kuntien sekä valtion kesken työllistymiseen, työkykyyn ja osaamiseen liittyvissä asioissa
- Perintätoiminnan kohtuullistaminen ja esim. sosiaalisen luototuksen vahvistaminen
- Sosiaaliturvan muokkaaminen vähemmän byrokraattiseksi, osa- ja pätkätoita tukevaksi ja yksinkertaisemmaksi

Keskustelua ja perusteluja:

- Varhaisemmalla puuttumisella voi vaikuttaa nopeammin ja tehokkaammin. Kokemus on, että työtöntä pallotellaan paikasta toiseen.
- Palkkatukea olisi syytä kehittää tukemaan pätkätyöläisyyttä, koska työttömyyden kertymää ei ehdi tulla riittävästi.
- Työllisyyden suunnitelma ja terveyden edistämisen suunnitelma tulee tehdä erikseen.
- Palvelujen hankintaan liittyy ongelmia, koska palvelujen hankintaa on vaikea ohjata loppuun asti. Vastuutaho on palvelun hankkinut yksikkö (kunta, vakuutusyhtiö tms.), jonka vastuulla on vastata palvelun laadusta.

Ryhmä 4. Ulkomaalaistaustaisen työmahdollisuudet: esteenä virkaruotsi

Kokemusasiantuntija: Suurimpana esteenä kiinnostaville aloille työllistymiselle on virkaruotsi (mm. valtionvirat ja asiakaspalveluala). Pyritään kotouttamaan henkilöt yhdellä kielellä, eikä huomioida toisen kotimaisen kielen merkitystä kotouttamistoiminoissa.

Vain joitakin ruotsinkielenkursseja pääkaupunkiseudulla, tarjonta on seutukohtaista. Uudellamaalla on ollut joitakin ruotsin kielen kursseja vain poikkeustapauksina. Nyt siis Uudenmaan toimijoille kysymys, miksi ruotsin kieltä ei tarjota enemmän kotouttamistoimintona, tai muutenkaan?

Päätösvalta ja resurssit tietojen mukaan TE-toimistoilla. Tässä mallissa ei kunnioiteta ihmisen omia mielipiteitä ja suunnitelmia. Loukkaa näin ollen ammatinvalinnan vapautta. Työnantajalähtöiset palvelut, ei työntekijälähtöiset. TE-toimiston kuuluisi auttaa työntekijää eteenpäin, ei työnantajaa. Asiakkaan pompottelua, joka vie voimavaroja työnhakijalta ja voi pitkittää työnhakua. Jos halutaan toimia tehokkaasti ja rakentavasti, ollaan ulkomaalaisen puolella eikä painostaa.

Keskustelusta:

- **Työelämän monimuotoisuuden lisääminen-hanke, Afro-hanke:** hallituksen tavoitteena on vähentää kielteisiä asenteita eri taustoista tulevia työnhakijoita kohtaan, erityisesti julkisella sektorilla.
- Tilanne ei tietojen mukaan ole niin huono, kuin sanotaan. Virkaruotsi ei ole vaadittu kaikilla aloilla, jos kieli ei ole säädettyä niin sitä ei vaadita tai tarvita. Hallinnossa esim. ruotsia tarvitaan vain esimiestehtävissä. Työnantajat eivät ehkä tiedä näitä asioita ja että poikkeuksia voidaan tehdä.
- 2016 oli laajempi kilpailutus ruotsinkielistä kotoutuskursseista. Varsinais-Suomen kanssa kokeillaan nyt verkkokoulutusta. Ei ehkä ideaalein ratkaisu, mutta mahdollistaa sen, että palvelua saadaan käynnistettyä, vaikka hakijoista olisikin vain vähän. Valintatilanteissa voidaan usein priorisoida ne henkilöt, jotka ovat kotoutumisvaiheessa.
- Päätökset perustuvat usein yksittäisiin tilanteisiin, joten niihin vaikea ottaa kantaa. Yksittäisellä asiantuntijalla paljon päätäntävaltaa eri kursseissa. Päätöksiin tarvittaisiin kunnalliset perustelut. Työttömyysetuudella on mahdollisuus opiskella näitä kieliä, tarjonta tietysti syntyy ongelmaksi.
- Kahden kielen vaatimus työnhaussa on ongelma myös Pohjanmaalla esim. hoivakodit. Pitäisi kiinnittää huomiota myös korkeakoulututkintoon ja sen kieliopintoihin. Julkisen sektorin täytyisi näyttää esimerkkiä ulkomaalaisten palkkaamisessa.
- TE-palveluissa paljon muutoksia menossa. Pohjoismaisen työvoimamalliin siirtyminen. Kohtaava asiakastyönote: Työnhakija kun tekee suunnitelman, asiantuntija kuuntelee aluksi avoimin mielin työnhakijan haluja ja suunnitelmia ja sen jälkeen käydään yhdessä läpi asioita. TE-toimisto ei koskaan estä hakijoita opiskelemasta, mutta ongelmaksi tulee, onko hakijoilla mahdollisuutta opiskella työttömyysetuudella. Jatkossa pyritään tarjoamaan verkossa erilaisia koulutuksia, joihin pyritään yhdistämään ihmisiä, joilla on samanlaiset tarpeet. TE-toimistolla

on velvollisuus edistää työnhakijan työllistymistä sekä arvioida työnvoiman tarvetta eli kysynnän ja tarjonnan suhdetta.

Pienryhmän ehdotuksia:

- On tunnustettu virkaruotsin tarve, päätökset eivät ole virkamiesten käsissä. Myös saamen kielen tarpeellisuus todettu.
- Otetaan kursseille henkilöitä, jotka ovat kurssien tarpeessa.
- Tuodaan esille sitä, että on tehtäviä, joissa ei vaadita virkaruotsia. Voitaisiin selvittää, mille aloille ongelma kohdistuu.
- Rekrytoijien kuuluu tietää vaatimukset eri työtehtäviin.
- Parempaa tiedotusta kielivaatimuksissa valtion sisällä, - sisäisten hakujen eriarvoistamista pitäisi myös harkita valtiolla.
- Korkeakoulututkinnossa tulee pohtia, arvioida ja avata ruotsin kielen merkitystä, sillä myös kantaväestölle se voi olla epäselvää.
- Voidaan myös kysyä onko se enää kotoutumispalvelu, jos opitaan yhden kielen jälkeen toista kotimaista? Olisiko sitä hyvä tarjota valtaväestön kanssa yhteisissä koulutuksissa?

Ryhmä 5. Järjestöt työelämän murroksessa

Kanavassa todettiin, että lapsiperheköyhyys on lisääntynyt joillakin paikkakunnilla korona-aikana. On maksuhäiriömerkintöjä, puhelinliittymiä katkaistu - kyynelsilmin on otettu vastaan ruoka-apupaketteja joissakin lapsiperheissä. Joissakin työttömien perheissä on todella hankalia tilanteita, jotka vaikuttavat siihen, kuinka työttömät jaksavat ja kykenevät täyttämään virallisia lomakkeita ja hakea töitä tai muuta apua.

- 1.** Yhteistyö tulee asettaa jokaisen kunnan tavoitteeksi. Laajat työllisyyttä tukevat kunnalliset verkostot ovat tärkeitä mm. Työllistämispolku ja Järjestöyhteistyöpilotti (TEM). Asiakasohjaus paranee, kun yhteistyöverkostot toimivat ja toimijoiden roolit ovat selvät.
- 2.** Pitkäaikaistyöttömiä on paljon. Yhdistysten perusrahoitus täytyy turvata pitkäjänteisesti, jonka päälle voidaan suunnitella ja rakentaa työttömien tukitoiminta, palvelut ja työpaikat. Eri alueilla työllisyystilanteet vaihtelevat, joten paikallinen näkökulma on tärkeä.
- 3.** TE-toimistoverkoston rahoitusta leikattu vuosien mittaan – yhteispalvelupisteitä tai muuta henkilökohtaista kasvokkaista asiointipalvelua tarvitaan edelleen, koska asiakastilanteet ovat monipuoliset. Sähköiset asiointipalvelut eivät tavoita kaikkia työttömiä, koska kaikilla työttömillä ei ole tarvittavia teknisiä välineitä ja tietotaitoa. Sähköisten palveluiden uudistamisessa esimerkiksi Työmarkkinatorissa tärkeää huomioida käyttäjäystävällisyys ja helppo asiointikieli.

Pyöreän pöydän keskustelu työvoimapalveluista: Mitä kun resurssit, aika ja tarpeet eivät kohtaa?

Katso 13.1.2021 tilaisuudesta koottu tiedote sekä videohaastattelut tästä linkistä: [Pyöreän pöydän keskustelu työvoimapalveluista: Mitä kun resurssit, aika ja tarpeet eivät kohtaa? – Työttömien keskusjärjestö ry \(tyottomat.fi\)](#). Haastattelussa ovat työministeri Tuula Haatainen, Työttömien Keskusjärjestön toiminnanjohtaja Jukka Haapakoski, Työttömien Keskusjärjestön puheenjohtaja Irma Hirsjärvi sekä kokemusasiantuntijat Tiina Aho ja Maija-Liisa Honkola.

 Työttömien
Keskusjärjestö

**KUKA
KUUNTELEE
KÖYHÄÄ?**

KIRKKOHALLITUS